

5. Економічна безпека держави : криміналістичне забезпечення : навч. посіб. / В.В. Топчій, Т.П. Яцик, В.А. Шкелебей, А.В. Свінцицький, А.М. Падалка, В.В. Топчій. За заг. ред. В.В. Топчія. К. : 7БЦ, 2021. 537 с.

6. Павленко С. О. Основи оперативно-розшукової тактики : монографія. Київ : Людмила, 2022. 624 с.

Довгошия Микола Григорович,
аспірант наукового ступеня
доктора філософії наукової лабораторії
з проблем протидії злочинності ННІ № 1
Національної академії внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОТИДІІ ПРИВЛАСНЕННЮ, РОЗТРАТИ МАЙНА АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ У СФЕРІ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Привабливість сфери проєктування, будівництва, транспорту та експлуатації інфраструктурних проєктів обумовлена одночасним існуванням великих державних підприємств-монополістів, які здійснюють непрозору господарську діяльність, та значним обсягом державного фінансування інфраструктурних проєктів.

Непрозоре регулювання тарифів на перевезення пасажирів державними та комунальними автоперевізниками, складний розрахунок тарифів державних монополістів, «схемна» приватизація державного (комунального) майна, відсутність ефективного контролю надання пільг та будівництва соціального житла, все це дає можливість виводити бюджетні кошти [1].

Незадовільний стан шляхів сполучення в Україні та корупція в секторі будівництва автошляхів є проблемою, яка гальмує економічне зростання [с. 84]². Останнім часом дедалі більшого резонансу й розголосу набувають корупційні та інші правопорушення, що виявляються під час виконання дорожньо-будівельних робіт. Мільйони бюджетних коштів проходять повз решето зруйнованих українських доріг та осідають у кишенях чиновників центральних і місцевих органів влади, а також у підприємствах, що їм підпорядковані, та на банківських рахунках пов'язаних осіб.

¹ Типологічне дослідження «Відмивання доходів від привласнення коштів і майна державних підприємств та інших суб'єктів, які фінансуються за рахунок державного та місцевих бюджетів». URL: <https://bankalliance.ua/pages/aml/library/2019.pdf>.

² Мазур Ю.В. Стан автошляхів в Україні – фактор негативного впливу на діяльність перевізників. Наукові праці МАУП. Серія Економічні науки, 2019, вип. 57(1), с. 84–90.

Відсутність суттєвих зрушень у розбудові транспортної інфраструктури зумовлена не лише неефективністю реалізації державної політики у сфері дорожнього господарства, а й руйнуючим впливом різноманітних проявів злочинної діяльності в цій галузі. Водночас ні органи статистики, ні профільне міністерство не повідомляють суспільству про реальні обсяги криміналізації сфери будівництва автомобільних доріг [с. 160]¹.

В умовах військового стану в Україні, коли з бюджету виділяються значні кошти на матеріально-технічне забезпечення збройних сил, відновлення інфраструктури, зруйнованої ударами країни-агресора, особливе місце в методиці протидії посідає взаємодія зі спеціалістами в різних галузях економіки, бухгалтерського обліку, експертами-економістами та товарознавцями. Адже, на жаль, наявні непоодинокі факти розкрадань або нецільового використання бюджетних коштів, гуманітарної допомоги, яка надійшла із-за кордону, зібрана благодійними організаціями всередині країни. Це стосується товарів як військового, так і цивільного призначення [с. 239]².

Крім того, при проведенні тендерів застосовуються корупційні схеми, які створюють передумови для змови замовників з виконавцями й отримання неправомірного зиску [с. 85]³.

Найпоширенішими способами вчинення кримінальних правопорушень в досліджуваній сфері є: використання фіктивних суб'єктів господарювання, у т.ч. нерезидентів, для отримання бюджетних коштів; використання суб'єктів господарювання, у т.ч. нерезидентів, які пов'язані з керівництвом державного підприємства; встановлення замовником тендерних вимог під заздалегідь визначеного учасника. Змова учасників тендерів для визначення переможця; використання підставних осіб для реєстрації підконтрольних юридичних осіб з метою приховування реального бенефіціарного власника; використання афілійованих осіб для надання псевдопослуг; здійснення закупівель за заздалегідь обумовленими (як правило, завищеними) цінами, а також із маніпулюванням якістю та обсягом закупівель; укладання фіктивних договорів щодо надання послуг, виконання робіт та поставки товарів; проведення безтоварних

¹ Іжевський Р.П. Стан злочинності у сфері будівництва автомобільних доріг. Право і суспільство. 2019. № 3. Ч. 2. С. 159 – 164.

² Курман О.В. Використання спеціальних економічних знань на досудовому розслідуванні. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2022. 43. С. 238 – 241. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.03.43>.

³ Мазур Ю.В. Стан автошляхів в Україні – фактор негативного впливу на діяльність перевізників. Наукові праці МАУП. Серія Економічні науки, 2019, вип. 57(1), с. 84–90.

операцій; оплата державних послуг на визначених суб'єктах; шахрайство з позиками та кредитами, наданими іноземними державами та міжнародними фінансовими організаціями, шляхом підробки фінансових документів і звітності; залучення фізичних осіб-підприємців, які є працівниками державного підприємства; покриття за рахунок бюджетних коштів витрат сторонніх юридичних та фізичних осіб; залучення псевдо ФОП []¹.

Допіряк Богдан Петрович,

аспірант Інституту держави і права імені
В. М. Корецького НАН України

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ УЧАСТІ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В НЕЗАКОННО СТВОРЕНИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАННЯХ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ

03.03.2022 було прийнято Закон України № 2108-IX, яким КК було доповнено новою ст. 111-1, в якій передбачається кримінальна відповідальність за різні форми колабораційної діяльності. Однією з форм цього злочину передбачено добровільну участь громадянина України в незаконних збройних чи воєнізованих формуваннях, створених на тимчасово окупованій території (ч. 7).

Вибірковий аналіз 30 вироків, ухвалених за ч. 2 ст. 260 КК, в якій передбачається кримінальна відповідальність за участь в не передбаченому законами України збройному формуванні, після 15.03.2022, вказує на те, що в усіх них кваліфікувалися дії тих громадян України, які вступили до складу таких формувань до цієї дати (наприклад, вирок Дзержинського міського суду Донецької області від 14.09.2022 у справі №225/1461/22, Солом'янського районного суду м. Києва від 21.08.2023 у справі №760/9266/23).

Стосовно кваліфікації за ст. 258-3 КК після 15.03.2023, то в цьому разі має такий же підхід, як і в попередньому випадку – за цією статтею кваліфікуються дії громадян України, які вступили до незаконних збройних формувань терористичних організацій «ДНР» або «ЛНР» (наприклад, вирок Корольовського районного суду м. Житомира від 03.11.2023 у справі № 296/10944/20, Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська від 14.08.2023 у справі № 204/9389/23).

Проаналізуємо вирок судів України, в яких надавалася кримінально-правова кваліфікація дій громадян України, які вступили

¹ Типологічне дослідження «Відмивання доходів від привласнення коштів і майна державних підприємств та інших суб'єктів, які фінансуються за рахунок державного та місцевих бюджетів». URL: <https://bankalliance.ua/pages/aml/library/2019.pdf>.